

УКРАЇНА

(19) UA (11) 28021 (13) U
(51) МПК (2006)
A01H 1/04
A01G 7/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ДОБОРУ БІЛОКВІТКОВИХ ФОРМ ЕХІНАЦЕЇ ПУРПУРОВОЇ

1

2

(21) u200707089

(22) 25.06.2007

(24) 26.11.2007

(72) ПОСПЕЛОВ СЕРГІЙ ВІКТОРОВИЧ, UA,
САМОРОДОВ ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ, UA

(73) ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА
АКАДЕМІЯ, UA

(56)

(57) 1. Спосіб добору білоквіткових форм ехінацеї пурпурової, що включає візуальну оцінку ознаки рослин, починаючи із другого року вегетації, який **відрізняється** тим, що рослини оцінюють навесні на ранніх стадіях вегетації за кольором листків.

2. Спосіб за п. 1, який **відрізняється** тим, що листки мають інтенсивний світло-зелений або зелений колір без антоціанового забарвлення черешків та/або листової пластинки.

Корисна модель відноситься до області сільського господарства і може знайти застосування в генетиці, селекції, рослинництві, квіткарстві як метод відбору для подальшого виведення нових сортів.

Відомий спосіб добору білоквіткових форм ехінацеї пурпурової (*Echinacea purpurea* (L.) Moench) шляхом візуальної оцінки морфологічних ознак [див. Самородов В.Н., Поспелов С.В. Гармонизация среды обитания с использованием видов рода Эхинацея (*Echinacea Moench*) // Цветоводство без границ. Мат-лы У Международ. научн. конференц. (17-20 июля 2006г). - Харьков, 2006. - С.149-152]. Для цього під час цвітіння відмічають ті з них, у яких язичкові (крайові) квітки кошиків (судвіть) мають білий колір. Восени ці рослини викопують і висаджують окремо для подальшого дослідження.

При високій ефективності відомого способу добору проведення його можливе лише під час цвітіння ехінацеї пурпурової, що не дає можливості відібрати та оцінити білоквіткові форми у один й той самий рік, тим самим подовжуючи селекційний процес.

Задача, на рішення якої спрямована корисна модель, полягає у скороченні терміну відбору.

Вона досягається за рахунок того, що відбір проводиться навесні під час відновлення вегетації рослин за кольором їх листків. При цьому білоквіткові форми ехінацеї пурпурової мають світло-зелений або зелений колір без антоціанового забарвлення черешків та/або листків.

Род Ехінацея - багаторічники з родини Айстрових. В останні роки значного поширення набули сорти і форми ехінацеї у ландшафтному дизайні, озелененні та паркобудівництві [див. Самородов В.М., Поспелов С.В. Генотип роду ехінацея (*Echinacea Moench*) та його використання для озеленення і паркобудівництва в Україні // Старовинні парки і ботанічні сади - наукові центри збереження біорізноманіття та охорона історико-культурної спадщини. Мат-ли міжнародн. науков. конференц., присвяч. 210-річчю Національного дендрологічного парку «Софіївка» - НДІ НАН України, 25-28 вересня 2006р. - Умань, 2006. - с.427-428]. За звичай, суцвіття ехінацеї пурпурової мають колір рожевої гамми - від червоного і малинового до світло-рожевого. Але є сорти і форми, у яких вони білого кольору.

Один із методів відбору білоквіткових форм полягає у дослідженні і оцінці вегетуючих рослин на плантації, їх відбору та подальшого створення популяції. Під час багаторічних досліджень було встановлено, що листки білоквіткових форм ехінацеї пурпурової під час відновлення весняної вегетації мають світло-зелений або зелений колір листків без антоціанового забарвлення (див. таблицю). В усіх інших випадках забарвлення суцвіть коливається у рожевій гаммі.

Оцінка форм ехінацеї пурпурової за колір та забарвленням листків під час відновлення вегетації

Форми ехінацеї	Колір листків	Антоціанове забарвлення
----------------	---------------	-------------------------

UA (19) 28021 (11) (13) U

пурпурової		листової пластинки	черешка	під час цвітіння
№1	світло-зелений	відсутнє	відсутнє	біле
№2	зелений	відсутнє	відсутнє	біле
№3	світло-зелений	відсутнє	наявне	рожеве
№4	зелений	відсутнє	наявне	рожеве
№5	світло-зелений	наявне	наявне	рожеве
№6	зелений	наявне	наявне	рожеве

Викладена закономірність дозволяє вже весною провести обстеження і відібрати білоквіткові форми з тим, щоб створити з них вже в поточному році популяцію для подальшої селекційної роботи. За рахунок цього селекційний процес скорочується на рік, що доводить перевагу пропонованого способу перед прототипом.

Спосіб здійснюється наступним чином.

На ділянках, де вирощується ехінацея пурпурова, навесні, під час відновлення вегетації проводиться візуальне обстеження рослин і відбираються ті з них, у яких листки мають світло-зелений або зелений колір без антоціанового забарвлення черешків та/або листків, які в наступному, при цвітінні, будуть мати білий колір суцвіть. Ці рослини відбирають, створюючи на їх базі популяцію для проведення подальших спостережень. Вже у поточному році рослини зацвітають, що скорочує селекційний процес на один рік.

Приклад. Слід провести відбір білоквіткових форм ехінацеї пурпурової. Для цього навесні під час відновлення вегетації було проведено візуальне обстеження рослин і відібрані ті з них, у яких листки мали світло-зелений або зелений колір без антоціанового забарвлення черешків та/або листків. Вже в поточному році відібрані таким чином рослини зацвіли, що дало можливість створити і оцінити популяцію білоквіткових форм на один рік раніше, ніж за прототипом, що скорочує селекційний процес і доводить перевагу пропонованого способу.